

Mededelingen van de Nederlandsche Boschbouw Vereeniging

Het Bestuur der N.B.V. zal het bijzonder op prijs stellen, indien leden, donateurs en abonné's hun contributie c.q. abonnementsgelden zo spoedig mogelijk zouden willen storten of overschrijven op postrekening 171898 ten name van de Penningmeester der N.B.V.; dit ter verlichting van diens taak en ter vermindering van incasso-kosten.

Ir J. H. van Tuil,
Penningmeester.

STUDIEKRING

SAMENVATTING VAN VOORDRACHTEN EN DISCUSSIE OVER DE JAPANSE LARIKS IN DE BIJEENKOMST VAN DE STUDIEKRING OP 10 EN 11 DECEMBER 1954

door

de Voorzitter, H. VAN VLOTEN

Het doel van de Studiekring is, de ervaringen van de praktijk en resultaten van het wetenschappelijk onderzoek aan elkaar te toetsen, om daardoor een beeld te kunnen vormen van het stadium, waarin een bepaald probleem zich bevindt, van de mogelijkheden, die reeds aanwezig zijn of gerealiseerd kunnen worden en van de perspectieven, die op de gevonden basis kunnen worden ontwikkeld.

Ons probleem is in deze bijeenkomst: „de Japanse lariks in Nederland”. Hiervan zijn inderdaad zoal niet alle, dan toch zeer vele en zeker zeer belangrijke facetten van verschillende zijden belicht.

Ik wil hier dadelijk vooruitlopen op onze slotconclusie: voorzover nog nodig bewijst het behandelde het enorme nut niet alleen van de verdieping van het contact tussen praktijk en wetenschap door middel van de gedachtenwisseling in onze Kring, waaruit een wederzijds begrip resulteert, dat van enorme betekenis is voor de verdere ontwikkeling van onze bosbouw; wij vinden de bewijzen van de vruchtbare samenwerking tussen praktijk en onderzoek in de prae-adviezen zelf telkens voor ons, al wordt dit soms als dringende wens geuit, zoals in het prae-advies van Papenhuizen, die grote verwachtingen heeft van een gecoördineerd onderzoek naar de speciale moeilijkheden en mogelijkheden in Noord-Brabant, die overtuigd is van de noodzaak van grondonderzoek alvorens hervormingen uit te voeren en anderzijds critiek uit op een opbrengsttabel van Schober voor de omstandigheden in N. Brabant.

Zo is het speciale onderdeel behandeld door Veenendaal „Stamvorm en bodemvruchtbaarheid" voortgevloeid uit de bijzonder nuttige samenwerking tussen het Staatsbosbeheer, de Stichting voor Bodemkartering, het Instituut voor Bosbouwkundig Onderzoek en het Bosbouwproefstation T.N.O., die in het prae-advies van Van Goor wordt genoemd. Zonder deze samenwerking zou dit gehele onderzoek onmogelijk zijn geweest.

Als resultaat hiervan komt de reeds in 1926 in de praktijk door Jansen geconstateerde gunstige invloed van fosfaat-bemesting op de groei van Japanse lariks op een exacte basis, waardoor gefundeerde adviezen na onderzoek van de grond mogelijk worden.

Ook de invloed van de kalk op de groei van lariks, die in Drente geen aanwijsbaar resultaat gaf (Jansen), blijkt uit de gegevens van het grondonderzoek (v. Goor) betreffende de invloed van de pH in een duidelijk zelfs negatief verband met de groei te staan, nog afgezien van de, op het eerste oog zo onwaarschijnlijk klinkende, negatieve invloed van hogere N-giften.

Het resultaat van de rangschikking der verzamelde gegevens naar verschillende waterhuishouding (v. Goor) legt de nadruk op de bodemkartering en haar methode, waarvan Schelling tevens in zijn prae-advies op de moeilijkheid wijst van een absolute bonitering. Onze houtsoorten stellen niet alle dezelfde eisen aan de groeiplaats. Schelling maakt dan ook zeer terecht verschil tussen een algemene bosgrond-waardering en het minutieuze werk, dat gericht moet zijn op kleinere bodemeenheden. Een belangrijk aspect van de kartering, men zou kunnen zeggen: contra bodemonderzoek van de bewortelde laag, brengt hij naar voren in het geval van licht-humeuze stuifzanden, opgestoven op een vochtig bodemprofiel en dekzand gronden met leem in de ondergrond. Duidelijk blijkt hier de dringende behoefte aan uitbreiding van het wortelonderzoek. Ook hier blijkt de noodzaak van een nauwe samenwerking van kartering en grondonderzoek.

Hoe belangrijk bodemtype en waterverzorging niet alleen voor de groei op zichzelf, maar ook voor het effect van houtteeltkundige maatregelen is, zien wij aan het voorbeeld van de dunningsproeven in Leende met bereikbaar grondwater tegenover die in Esbeek en de Loener Mark van Van Laar. Ik zou hieraan willen vastknopen een voorzichtig kritische opmerking, dat wij hopen, dat deze proeven op dezelfde exacte wijze zullen worden vervolgd, omdat het mij nodig lijkt, nog verdere gegevens van het verloop te verkrijgen, om te weten of de ontwikkeling in dezelfde lijn zal doorgaan. Van Laar wijst bovendien zeer terecht op het feit, dat verschillende opstanden pas werden gedund nadat hun S% feitelijk abnormaal was geworden.

Daarnaast constateren wij met waardering, dat — in tegenstelling tot menig ander dunningsonderzoek — niet slechts de houtproductie, doch ook de waarde-bijgroei werd berekend, zoals wij dit trouwens van de Afdeling Bosbedrijfsregeling van het I.B.O. onder leiding van Prof. Becking eigenlijk al zijn gewend.

Een belangrijk feit, dat zeker bijzondere aandacht verdient, dat vermeld wordt door Papenhuijzen: uitstekende groei tot 10 jaar, daarna een vermindering en een scherpe terugslag op 15—20 jarige leeftijd, wordt door Van Laar met name genoemd: afdaling tot de potentiële boni-

teit en door Van Goor geanalyseerd als „groeistoornis”. Het is wel duidelijk gebleken, en dit is gelukkig te noemen, dat het hier niet gaat om een algemeen voorkomend verschijnsel, dat eventueel de gehele larikscultuur tot een minder hoopvolle opstapeling, doch dat het een zeer natuurlijk gevolg is van kunstmatig opgevoerde jeugdgroei, die tenslotte zijn beperking vindt in de potentiële boniteit van bepaalde groeiplaatsen.

Dat de lariks een zeer belangrijke aanwinst is niet alleen in Drente (Jansen) en onder bepaalde voorwaarden in Noord-Brabant (Papenhuijzen), wordt ruimschoots bevestigd door Becking en Van Laar, die bij de kostprijs en omloopberekeningen tot zeer hoopvolle uitkomsten zijn gekomen. Het is natuurlijk jammer dat de auteurs geen gebruik hebben kunnen maken van de Nederlandse opbrengsttabel van Van Soest, die pas te elfder ure gereed kon komen. Anderzijds is door Becking en Van Laar een zeer nuttig gebruik gemaakt van de buitenlandse tabellen van Schober, Hummel en Anderson, die zelfs gelegenheid boden, de gunstige financiële aspecten van een sterkere dunning aan te tonen.

Als een van de desiderata knoop ik gaarne hieraan vast het verzoek, om de financiële berekeningen ook nog uit te voeren met de gegevens van de Nederlandse opbrengsttabel.

Het zeer interessante prae-advies van Veen verheldert ons begrip van de groei in verband met de vochtvoorziening en brengt ons tevens terug naar de in Noord-Brabant zo van Drente afwijkende ervaringen met de Japanse lariks, waar volgens de klimatologische gegevens inderdaad een deficit tussen neerslag en waterberging en het verbruik aan vocht wordt aangetoond. Daardoor worden dus hier hogere eisen gesteld aan de vochtvoorziening uit de bodem. In de discussie zagen wij, dat er grote behoefte bestaat aan een verdieping van onze kennis der physiologie van houtsoorten.

Groeistoornissen kunnen worden veroorzaakt door insectenschade. De gevolgen hiervan kunnen leiden tot aanwasverliezen, zoals in Drente door de bladwespen (Jansen), in Noord-Brabant door het lariksmotje (Papenhuijzen) en zij bemoeilijken het beoedelen van gevegens bij het onderzoek door bij een hogere potentiële boniteit een te lage actuele boniteit tot gevolg te hebben (Van Goor). Luitjes geeft aan hoe het Itbon onderzocht of de verliezen een chemische bestrijding financieel verantwoord zouden maken, hij stelt in uitzicht een voor een juiste en verantwoorde toepassing noodzakelijke prognose van de hevigheid van bepaalde plagen, maar hij wijst tevens met nadruk op de wenselijkheid van pogingen, om houtteeltkundige maatregelen toe te passen, zoals zorg voor late naaldenal tegen *Coleophora laricella*, om slechts één van de vele mogelijkheden als voorbeeld aan te halen.

Onze conclusie is dus in algemeen zin, dat na het voorbeeld van de Japanse lariks in samenwerking tussen praktische bosbouw en onderzoek ook andere houtsoorten moeten worden bewerkt, waarbij met de concrete vraag om samenwerking in Noord-Brabant rekening moet worden gehouden.

Enkele bijzondere problemen verdienen nog bijzondere aandacht: het wortelonderzoek en de physiologie, terwijl ons financieel economisch inzicht verder zal moeten worden uitgebreid.